

PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

KOMENTARZE

4. WYDANIE

PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

Komentarz

Krzysztof Gruszecki

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

KOMENTARZE

4. WYDANIE

Stan prawny na 1 stycznia 2016 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Łamanie
JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumieł, Krystyna Szych, Krzysztof Drzewiecki

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN 978-83-264-9917-3
4. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	33
Wprowadzenie	41
Ustawa – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.)	49
Tytuł I. Przepisy ogólne	51
Dział I. Zakres obowiązywania ustawy	51
Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]	51
Art. 2. [Wyłączenia]	55
Dział II. Definicje i zasady ogólne	59
Art. 3. [Definicje ustawowe]	59
Art. 4. [Zasada powszechnego i zwykłego korzystania ze środowiska]	73
Art. 5. [Zasada kompleksowości]	76
Art. 6. [Zasada prewencji i przezorności]	77
Art. 7. [Zasada ponoszenia kosztów przy zanieczyszczeniu środowiska]	81
Art. 7a. [Zagrożenie szkodą w środowisku]	82
Art. 8. [Działania uwzględniające zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju]	84
Art. 9. (uchylony)	85
Art. 10. (uchylony)	86
Art. 11. (uchylony)	87
Art. 12. [Zasada obowiązku stosowania metodyk referencyjnych]	91

Dział III. Polityka ochrony środowiska oraz programy ochrony środowiska	94
Art. 13. [Polityka ochrony środowiska]	94
Art. 14. [Prowadzenie polityki ochrony środowiska]	95
Art. 15–16. (uchylone)	97
Art. 17. [Programy ochrony środowiska]	97
Art. 18. [Procedura uchwalenia programów ochrony środowiska]	101
Dział IV. Informacje o środowisku	102
Rozdział 1. (uchylony)	103
Art. 19–24a. (uchylone)	103
Rozdział 2. Państwowy monitoring środowiska oraz rozpowszechnianie informacji o środowisku	103
Art. 25. [Państwowy monitoring środowiska]	103
Art. 26. [Zakres państwowego monitoringu środowiska. Badania monitoringowe]	106
Art. 27. [Źródła danych państwowego monitoringu środowiska]	110
Art. 28. [Gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie danych]	115
Art. 29. [Udostępnianie informacji o środowisku]	116
Art. 30. (uchylony)	117
Dział V. (uchylony)	118
Art. 31–39. (uchylone)	119
Dział VI. (uchylony)	119
Rozdział 1. (uchylony)	119
Art. 40–45.(uchylone)	119
Rozdział 2. (uchylony)	119
Art. 46–57. (uchylone)	119
Rozdział 3. (uchylony)	120
Art. 58–70. (uchylone)	120
Dział VII. Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji	120
Art. 71. [Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym]	120
Art. 72. [Uwarunkowania wewnętrzne aktów planistycznych]	123
Art. 73. [Ograniczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego]	130

Art. 73a.	[Sposób ustalania bezpiecznej odległości. Rodzaje poważnych awarii przemysłowych. Parametry graniczne oddziaływania potencjalnych skutków poważnych awarii przemysłowych – delegacja ustawowa]	141
Art. 74.	[Wymogi korzystania z terenu]	142
Art. 75.	[Wymagania przy prowadzeniu prac budowlanych]	142
Art. 76.	[Wymagania w zakresie oddawania obiektów budowlanych do użytkowania]	148
Dział VIII. Edukacja ekologiczna, badania z zakresu ochrony środowiska oraz reklama		
Art. 77.	[Edukacja ekologiczna]	151
Art. 78.	[Obowiązki środków masowego przekazu w zakresie ochrony środowiska]	152
Art. 79.	[Obowiązki związane z ochroną środowiska w kontekście badań naukowych]	153
Art. 80.	[Zakaz promocji sprzecznej z zasadami ochrony środowiska]	154
Art. 80a.	[Informacje o produkcie – reklama]	156
Art. 80b.	[Nadzór Inspekcji Handlowej]	157
Art. 80c.	[Kompetencje organizacji społecznych]	157
Tytuł II. Ochrona zasobów środowiska		160
Dział I. Przepisy ogólne		160
Art. 81.	[Ochrona zasobów środowiska]	160
Art. 82.	[Sposoby realizacji ochrony zasobów środowiska]	161
Art. 83.	[Standardy jakości środowiska]	162
Art. 84.	[Programy przestrzegania standardów jakości środowiska]	162
Dział II. Ochrona powietrza		165
Art. 85.	[Sposoby ochrony powietrza]	165
Art. 86.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie ocen jakości powietrza]	167
Art. 86a.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie ministra właściwego do spraw środowiska]	168
Art. 86b.	[Obwieszczenie ministra właściwego do spraw środowiska]	169

Art. 86c.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie – krajowy cel redukcji narażenia]	170
Art. 86d.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie – sposób określania udziału zanieczyszczeń pochodzących z tych źródeł w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu]	170
Art. 87.	[Ocena jakości powietrza – strefy]	171
Art. 88.	[Ocena jakości powietrza]	171
Art. 89.	[Ocena poziomów substancji w powietrzu]	173
Art. 90.	[Ocena poziomów substancji w powietrzu na podstawie pomiarów. Nadzór nad ustalaniem sposobu oceny]	176
Art. 91.	[Uchwała w sprawie programów ochrony powietrza]	178
Art. 91a.	[Osiągnięcie poziomów celów długoterminowych]	186
Art. 91b.	[Powiadomienie o zamiarze odroczenia terminów osiągnięcia poziomów dopuszczalnych w przypadku dwutlenku azotu i benzenu]	187
Art. 91c.	[Krajowy program ochrony powietrza]	189
Art. 91d.	[Przekroczenie pułapu stężenia ekspozycji]	190
Art. 92.	[Uchwała w sprawie planu działań krótkoterminowych]	191
Art. 92a.	[Ryzyko przekroczeń poziomów substancji w powietrzu spowodowanych przenoszeniem zanieczyszczeń z terytorium innego państwa] . . .	194
Art. 92b.	[Informacje udostępniane są na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska]	199
Art. 93.	[Powiadomienie o ryzyku przekroczeń poziomów substancji w powietrzu]	200
Art. 94.	[Zbiorcza ocena jakości powietrza w skali kraju]	201
Art. 95.	[Decyzja nakładająca obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów substancji w powietrzu] . .	203
Art. 96.	[Uchwała mająca na celu zapobieżenie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub zabytki – określenie rodzajów i jakości paliw]	207

Art. 96a. [Nadzór wojewody przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska]	219
Dział III. Ochrona wód	224
Art. 97. [Ochrona wód – pojęcie]	224
Art. 98. [Zakres ochrony wód podziemnych i obszarów ich zasilania]	225
Art. 99. [Działania organów administracji]	227
Art. 100. [Zmiana stosunków wodnych]	227
Dział IV. Ochrona powierzchni ziemi	230
Art. 101. [Zakres ochrony powierzchni ziemi]	230
Art. 101a. [Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	233
Art. 101b. [Państwowy monitoring środowiska]	236
Art. 101c. [Rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi]	236
Art. 101d. [Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi]	244
Art. 101e. [Zgłoszenie o stwierdzeniu historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	249
Art. 101f. [Obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi związany z prawdopodobieństwem występowania historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	253
Art. 101g. [Badania zanieczyszczenia gleby i ziemi w celu potwierdzenia występowania historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi lub w celu opracowania planu remediacji]	256
Art. 101h. [Obowiązek przeprowadzenia remediacji]	258
Art. 101i. [Przesłanki przeprowadzenia remediacji]	260
Art. 101j. [Harmonogram zadań w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi]	262
Art. 101k. [Koszty remediacji]	265
Art. 101l. [Plan remediacji]	269
Art. 101m. [Kompetencje regionalnego dyrektora ochrony środowiska w przypadku nieprzeprowadzenia remediacji przez zobowiązanego]	275
Art. 101n. [Oceny przeprowadzenia remediacji]	279
Art. 101o. [Obowiązek udostępnienia powierzchni ziemi dla przeprowadzenia remediacji]	280

Art. 101p. [Ocena występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska]	282
Art. 101q. [Sposoby przeprowadzenia remediacji]	284
Art. 101r. [Zakaz używania osadów z dna zbiorników powierzchniowych wód stojących lub wód płynących]	286
Art. 102. (uchylony)	287
Art. 103. (uchylony)	287
Art. 104. (uchylony)	287
Art. 105. (uchylony)	287
Art. 106–108. (uchylone)	287
Art. 109. (uchylony)	287
Art. 110. (uchylony)	288
Art. 110a. [Obserwacja i rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi]	288
Art. 111. (uchylony)	290
Dział V. Ochrona przed hałasem	290
Art. 112. [Ochrona przed hałasem]	290
Art. 112a. [Wskaźniki hałasu]	295
Art. 112b. [Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu]	296
Art. 113. [Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku]	296
Art. 114. [Rodzaje terenów przy miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego]	298
Art. 115. [Ocena faktycznego zagospodarowania i wykorzystania terenu w razie braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego]	300
Art. 115a. [Decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu]	303
Art. 116. [Kompetencje rady powiatu]	312
Art. 117. [Ocena stanu akustycznego środowiska]	315
Art. 118. [Mapa akustyczna]	316
Art. 118a. [Mapa akustyczna – podstawowe źródło danych]	319
Art. 118b. [Obszary ciche]	319
Art. 118c. [Kryteria oceny wielkości emisji hałasu]	320
Art. 119. [Programy ochrony środowiska przed hałasem]	321

Art. 120. [Obowiązki starosty]	322
Art. 120a. [Rejestr stanu akustycznego środowiska]	323
Dział VI. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	325
Art. 121. [Pojęcie ochrony przed polami elektromagnetycznymi]	325
Art. 122. [Delegacja ustawowa. Rozporządzenie – dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku]	326
Art. 122a. [Podmioty obowiązane do wykonywania pomiarów poziomu pól elektromagnetycznych]	327
Art. 123. [Zakres i sposób prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku]	329
Art. 124. [Rejestr dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych]	330
Dział VII. Ochrona kopalni	332
Art. 125. [Ochrona złóż kopalni]	332
Art. 126. [Sposób eksploatacji złóż kopalni]	335
Dział VIII. Ochrona zwierząt oraz roślin	336
Art. 127. [Pojęcie ochrony roślin i zwierząt]	336
Art. 128. [Ochrona roślin i zwierząt na poligonach wojskowych]	337
Dział IX. Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną środowiska	339
Rozdział 1. Przepisy ogólne	339
Art. 129. [Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Odszkodowanie]	339
Rozdział 2. Ograniczenia związane z ochroną zasobów środowiska	345
Art. 130. [Metody ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości]	345
Art. 131. [Decyzja w przedmiocie odszkodowania. Dopuszczalność drogi sądowej]	349
Art. 132. [Żądanie wykupu nieruchomości]	358
Art. 133. [Opinia rzeczoznawcy majątkowego]	359
Art. 134. [Podmioty obowiązane do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości]	360
Rozdział 3. Obszary ograniczonego użytkowania	360
Art. 135. [Obszary ograniczonego użytkowania]	360

Art. 136. [Właściwość sądów. Obowiązani do wypłaty odszkodowania]	370
Rozdział 4. Strefy przemysłowe	373
Art. 136a. [Utworzenie strefy przemysłowej]	373
Art. 136b. [Zgoda na objęcie nieruchomości granicami strefy przemysłowej]	375
Art. 136c. [Wniosek o utworzenie strefy przemysłowej] ...	377
Art. 136d. [Uchwała o utworzeniu strefy przemysłowej] ...	379
Tytuł III. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom	384
Dział I. Przepisy ogólne	384
Art. 137. [Pojęcie przeciwdziałania zanieczyszczeniom] ...	384
Art. 138. [Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji oraz urządzenia]	385
Art. 139. [Podmiot odpowiedzialny za eksploatację obiektów infrastruktury drogowej]	387
Art. 140. [Obowiązki podmiotu korzystającego ze środowiska]	388
Dział II. Instalacje, urządzenia, substancje oraz produkty ...	390
Rozdział 1. Instalacje i urządzenia	390
Art. 141. [Ogólne wymogi co do eksploatacji instalacji lub urządzeń]	390
Art. 142. [Wielkość emisji]	391
Art. 143. [Wymagania technologiczne]	394
Art. 144. [Nadrzędność standardów jakości środowiska] ..	395
Art. 145. [Standardy emisyjne]	397
Art. 145a. [Przekazywanie informacji i danych dotyczących standardów emisyjnych]	399
Art. 146. [Ustalanie standardów emisyjnych]	401
Art. 146a. [Warunki dla źródła spalania paliw z okresem użytkowania do 31 grudnia 2023 r.]	403
Art. 146b. [Dokumenty potwierdzające spełnianie przez źródło spalania paliw]	408
Art. 146c. [Warunki dla źródła spalania objętego Przejściowym Planem Krajowym]	410
Art. 146d. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy] ...	412
Art. 146e. [Cofnięcie wniosku o objęcie Przejściowym Planem Krajowym]	412
Art. 146f. [Przejściowy Plan Krajowy]	413

Art. 146g. [Obowiązki prowadzących niektóre instalacje spalania paliw]	414
Art. 146h. [Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie wykazu źródeł spania paliw i ich parametrów eksploatacyjnych]	415
Art. 146i. [Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie wymagań istotnych dla realizacji Przejściowego Planu Krajowego]	416
Art. 147. [Pomiary wielkości emisji i pomiary ilości pobieranej wody]	416
Art. 147a. [Obowiązki prowadzącego instalację oraz użytkownika urządzenia w zakresie pomiarów wielkości emisji]	419
Art. 148. [Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie prowadzenia pomiarów wielkości emisji]	424
Art. 149. [Obowiązki w zakresie wyników pomiarów. Sprawozdawczość]	425
Art. 150. [Decyzja o obowiązku prowadzenia pomiarów wielkości emisji]	427
Art. 151. [Dodatkowe wymagania do uzyskania pozwolenia na emisję instalacji]	431
Art. 152. [Obowiązek zgłoszenia instalacji]	432
Art. 153. [Delegacja ustawowa. Rodzaje instalacji]	440
Art. 154. [Fakultatywne wydanie decyzji dotyczącej eksploatacji instalacji]	441
Art. 155. [Środki transportu]	443
Art. 156. [Zakaz używania instalacji lub urządzeń nagłaśniających]	444
Art. 157. [Uchwała rady gminy w sprawie ustanawiania ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń]	446
Art. 157a. [Definicje ustawowe]	446
Rozdział 2. Substancje	449
Art. 158. [Zakres wprowadzania do środowiska substancji wytwarzanej, wykorzystywanej lub transportowanej]	449
Art. 159. [Obowiązki wprowadzającego substancję do obrotu]	450

Art. 160.	[Zakazy wprowadzania do obrotu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska]	451
Art. 161.	[Sposoby postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska]	453
Art. 162.	[Obowiązek sukcesywnej eliminacji substancji]	454
Art. 163.	[Delegacja ustawowa]	457
Art. 164.	[Objaśnienie pojęć]	461
Art. 165.	[Substancje chemiczne i GMO – odesłanie do przepisów odrębnych]	462
Rozdział 3.	Produkty	463
Art. 166.	[Ograniczenia przy wytwarzaniu produktu]	463
Art. 167.	[Obowiązki informacyjne związane z produktem]	464
Art. 168.	[Obowiązek wprowadzającego produkt do obrotu]	466
Art. 168a.	[Kontrola spełniania wymagań przez farby i lakiery]	467
Art. 169.	[Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie oznaczania produktów]	469
Art. 170.	[Delegacja ustawowa. Ograniczenia wykorzystywania produktów negatywnie wpływających na środowisko]	471
Art. 171.	[Zakaz wprowadzania do obrotu produktów, które nie spełniają wymagań ochrony środowiska]	472
Art. 171a.	[Upoważnienie do wydania rozporządzenia w sprawie cech produktu]	472
Art. 171b.	[Klauzula wzajemnego uznawania. Produkty wprowadzane do obrotu]	473
Art. 172.	[Wymogi w zakresie opakowań]	474
Dział III. Drogi, linie kolejowe, linie tramwajowe, lotniska oraz porty	. . . . .	475
Art. 173.	[Sposoby ochrony przed zanieczyszczeniami]	475
Art. 174.	[Standardy jakości środowiska. Eksploatacja dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów. Emisja zanieczyszczeń]	476
Art. 175.	[Obowiązki pomiarowe zarządcy obiektu]	477

Art. 176.	[Delegacja ustawowa. Wymagania w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku]	479
Art. 177.	[Przedłożenie wyników pomiarów]	480
Art. 178.	[Decyzja o nałożeniu obowiązku prowadzenia pomiarów]	482
Art. 179.	[Mapa akustyczna terenu]	484
Dział IV. Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii		
	substancji lub energii	486
Rozdział 1. Przepisy ogólne		
Art. 180.	[Pozwolenie na eksploatację instalacji]	486
Art. 180a.	[Pozwolenie na wytwarzanie odpadów]	490
Art. 181.	[Rodzaje pozwoleń]	491
Art. 182.	[Brak wymagalności pozwolenia sektorowego]	496
Art. 183.	[Wydanie, cofnięcie, wygaśnięcie pozwolenia]	496
Art. 183a.	[Pojęcie prowadzącego instalację]	498
Art. 183b.	[Objęcie jednym pozwoleniem oznaczonych części instalacji]	499
Rozdział 2. Wydawanie pozwoleń		
Art. 184.	[Treść wniosku o wydanie pozwolenia]	501
Art. 185.	[Postępowanie o wydanie pozwolenia]	509
Art. 186.	[Przesłanki odmowy wydania pozwolenia]	513
Art. 187.	[Zabezpieczenie roszczeń]	516
Art. 188.	[Okres ważności i treść pozwolenia emisyjnego]	523
Art. 189.	[Obowiązki i prawa przejmującego prowadzenie instalacji]	527
Art. 190.	(uchylony)	528
Art. 191.	(uchylony)	529
Art. 191a.	[Nowa instalacja]	529
Art. 192.	[Zmiana warunków wydawania pozwolenia]	529
Rozdział 3. Wygaśnięcie, cofnięcie i ograniczenie pozwolenia		
Art. 193.	[Wygaśnięcie pozwolenia]	532
Art. 194.	[Obligatoryjne cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia bez odszkodowania]	539
Art. 195.	[Fakultatywne cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia bez odszkodowania]	543
Art. 196.	[Cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia za odszkodowaniem]	550

Art. 197.	[Nieusunięcie negatywnych skutków w środowisku powstałych w wyniku prowadzonej działalności]	554
Art. 198.	[Zwrot ustanowionego zabezpieczenia]	555
Art. 199.	[Tryb wszczęcia postępowania w sprawie wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia]	558
Art. 200.	[Likwidacja lub upadłość podmiotu korzystającego ze środowiska]	559
Rozdział 4.	Pozwolenia zintegrowane	559
Art. 201.	[Instalacje wymagające pozwoleń zintegrowanego]	559
Art. 202.	[Treść pozwolenia zintegrowanego]	562
Art. 203.	[Kilka instalacji położonych na jednym terenie]	566
Art. 204.	[Wymogi wobec instalacji wymagających pozwolenia zintegrowanego]	567
Art. 205.	[Obowiązek dotrzymania standardów jakości środowiska]	571
Art. 206.	[Fakultatywne wymagania wynikające z najlepszych dostępnych technik]	571
Art. 207.	[Przesłanki najlepszych dostępnych technik]	572
Art. 208.	[Wniosek o wydanie pozwolenia zintegrowanego]	573
Art. 209.	[Przekazanie ministrowi wniosku o wydanie polecenia zintegrowanego]	579
Art. 210.	[Opłata rejestracyjna]	580
Art. 211.	[Pozwolenie zintegrowane]	582
Art. 211a.	[Zmiana pozwolenia zintegrowanego]	586
Art. 212.	[Nadzór nad wydawaniem pozwoleń zintegrowanych. Rejestr wniosków i pozwoleń]	589
Art. 213.	[Zlecenie wykonywania zadań]	592
Art. 214.	[Obowiązki informacyjne przed dokonaniem zmian w instalacji]	595
Art. 215.	[Wniosek o zmianę pozwolenia zintegrowanego]	600
Art. 216.	[Analiza pozwolenia zintegrowanego]	604
Art. 217.	[Nowe pozwolenie zintegrowane]	607
Art. 217a.	[Badania zanieczyszczenia gleby i ziemi]	609
Art. 217b.	[Raport końcowy o stanie zanieczyszczeń]	611

Art. 217c. [Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi w raporcie końcowym]	614
Art. 217d. [Nowy plan remediacji]	615
Art. 218. [Udział społeczeństwa w ochronie środowiska] ..	619
Art. 219. [Postępowanie transgraniczne]	620
Rozdział 5. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza	622
Art. 220. [Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza]	622
Art. 221. [Treść wniosku o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów]	624
Art. 222. [Poziomy substancji w powietrzu]	626
Art. 223. [uchylony]	628
Art. 224. [Dodatkowa obligatoryjna treść pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza]	628
Art. 225. [Ograniczenia wydawania pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów]	630
Art. 226. [Postępowanie kompensacyjne]	640
Art. 227. [Strony postępowania kompensacyjnego]	641
Art. 228. [Zakres wniosku o wszczęcie postępowania kompensacyjnego]	645
Art. 229. [Wykonalność pozwolenia na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów]	646
Rozdział 6. (uchylony)	651
Art. 230–233. (uchylone)	651
Rozdział 7. (uchylony)	651
Art. 234–236. (uchylone)	651
Dział IVa. Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu	
Zanieczyszczeń	651
Art. 236a. [Utworzenie Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń]	651
Art. 236b. [Procedura przekazywania danych do Krajowego Rejestru]	653
Art. 236c. [Obowiązki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdania i raportu]	657

Art. 236d. [Kara pieniężna za naruszenia przepisów związanych z przekazaniem danych do Krajowego Rejestru]	658
Dział V. Przeglądy ekologiczne	661
Art. 237. [Obowiązek sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego]	661
Art. 238. [Treść przeglądu ekologicznego]	667
Art. 239. [Fakultatywne elementy decyzji o sporządzeniu i przedłożeniu przeglądu ekologicznego]	670
Art. 240. [Zakres przeglądu ekologicznego]	671
Art. 241. [Podmioty obowiązane do dokonania przeglądu ekologicznego]	672
Art. 241a. [Obligatoryjny załącznik do przeglądu ekologicznego]	673
Art. 242. [Delegacja ustawowa. Dodatkowe wymagania, jakie powinien spełniać przegląd ekologiczny] ..	674
Tytuł IV. Poważne awarie	675
Dział I. Przepisy ogólne	675
Art. 243. [Pojęcie ochrony środowiska przed poważną awarią]	675
Art. 243a. [Objaśnienie pojęć]	679
Art. 244. [Podmioty obowiązane do ochrony środowiska przed awariami]	682
Art. 245. [Obowiązek zawiadomienia o awarii. Obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych]	684
Art. 246. [Działania wojewody w razie awarii]	686
Art. 247. [Decyzja wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska w przypadku awarii]	687
Dział II. Instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej	690
Rozdział 1. Przepisy ogólne	690
Art. 248. [Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej]	690
Rozdział 2. Obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej	694
Art. 249. [Obowiązek zapobiegania awariom przemysłowym i ograniczania ich skutków dla ludzi oraz środowiska]	694

Art. 250.	[Notyfikacja]	695
Art. 251.	[Program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym]	698
Art. 252.	[Opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa gwarantującego ochronę ludzi i środowiska]	702
Art. 253.	[Raport o bezpieczeństwie]	704
Art. 254.	[Przedłożenie raportu o bezpieczeństwie. Opłata za zatwierdzenie raportu]	705
Art. 255.	[Uruchomienie zakładu lub jego części]	706
Art. 256.	[Analiza i zmiany raportu o bezpieczeństwie]	707
Art. 257.	[Analiza zgłoszenia zakładu o zwiększonym lub o dużym ryzyku, programu zapobiegania awariom, systemu zarządzania bezpieczeństwem, raportu o bezpieczeństwie oraz wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego]	709
Art. 258.	[Zmiany w programie zapobiegania awariom]	711
Art. 259.	[Wzajemne informowanie się między zakładami sąsiadującymi]	712
Art. 260.	[Plany operacyjno-ratownicze]	715
Art. 261.	[Obowiązki prowadzącego zakład o dużym ryzyku]	717
Art. 261a.	[Obowiązek o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku przez prowadzącego zakład podawania do publicznej wiadomości informacji dotyczących zakładu]	721
Art. 262.	[Udział pracowników w postępowaniu w sprawie sporządzenia wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego]	723
Art. 263.	[Obowiązki dostarczenia wykazu zawierającego dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych]	726
Art. 264.	[Obowiązki prowadzącego zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku w razie awarii]	726
Rozdział 3.	Obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową	727
Art. 264a.	[Opiniowanie programu zapobiegania awariom przez właściwy organ Państwowej Straży Pożarnej]	727

Art. 264b. [Zatwierdzenie lub odmawia zatwierdzenia raportu o bezpieczeństwie bądź zmian raportu]	730
Art. 264c. [Opiniowanie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego lub jego zmiany przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej]	731
Art. 264d. [Decyzja o ustaleniu grupy zakładów, których zlokalizowanie względem siebie może spowodować efekt domina]	732
Art. 265. [Zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy]	736
Art. 266. [Realizacja zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Odstąpienie od sporządzenia planu]	742
Art. 267. [Informacje udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej]	743
Art. 267a. [Udostępnianie informacji na zasadach i w trybie określonych w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie]	746
Art. 268. [Obowiązki organów Państwowej Straży Pożarnej w przypadku awarii]	748
Art. 268a. [Obowiązki organów administracji publicznej oraz podmiotów wymienionych w zewnętrznym planie operacyjno-ratowniczym w przypadku awarii]	749
Art. 269. [Czynności kontrolno-rozpoznawcze. Kontrole planowe w terenie]	750
Art. 269a. [Cel prowadzenia kontroli w terenie]	753
Dział III. Współpraca międzynarodowa	755
Art. 270. [Awaria przemysłowa o zasięgu transgranicznym]	755
Art. 271. [Działania ratownicze w związku z awarią poza terytorium kraju]	758
Art. 271a. [Obowiązki informacyjne]	759
Art. 271b. [Kompetencje Głównego Inspektora Ochrony Środowiska]	760
Art. 271c. [Koordynowanie realizacji zadań związanych ze współpracą międzynarodową w sprawach przeciwdziałania awariom]	761

Tytuł V. Środki finansowo-prawne	762
Dział I. Przepisy ogólne	762
Art. 272. [Środki finansowo-prawne ochrony środowiska]	762
Art. 273. [Obowiązek opłat z tytułu korzystania ze środowiska]	766
Art. 274. [Kryteria ustalania wysokości opłat]	771
Art. 275. [Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat] ...	776
Art. 276. [Podwyższona opłata za korzystanie ze środowiska]	779
Art. 277. [Wnoszenie opłat]	790
Art. 278. [Sprawozdania z wykonania przychodów i rozchodów]	793
Art. 279. [Podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych]	794
Art. 280. [Zmieszanie odpadów]	801
Art. 281. [Stosowanie przepisów Ordynacji podatkowej. Wyłączenia]	803
Art. 282. [Tryb wszczęcia postępowania]	808
Art. 283. [Ustalanie stawek podatków i innych danin publicznych]	809
Dział II. Opłaty za korzystanie ze środowiska	810
Rozdział 1. Wnoszenie opłat	810
Art. 284. [Podmioty ponoszące opłaty]	810
Art. 285. [Ustalanie i wnoszenie opłat za korzystanie ze środowiska]	813
Art. 285a. [Opłata wnoszona przez prowadzącego instalację albo operatora statku powietrznego, który nie rozliczył emisji gazów cieplarnianych] ..	817
Art. 286. [Obowiązek przedkładania wykazów danych wykorzystanych do ustalenia wysokości opłat] ..	818
Art. 286a. [Wojewódzka baza informacji o korzystaniu ze środowiska. Raport wojewódzki. Zasady gromadzenia informacji]	824
Art. 287. [Prowadzenie ewidencji]	827
Art. 288. [Wymierzanie opłaty przez marszałka województwa]	828

Art. 289. [Zwolnienia od obowiązku wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. Podwyższone opłaty]	837
Rozdział 2. Stawki opłat za korzystanie ze środowiska	839
Art. 290. [Górne jednostkowe stawki opłat]	839
Art. 291. [Podwyższenie stawek opłat. Obwieszczenie] ...	842
Rozdział 3. Opłaty podwyższone	843
Art. 292. [Opłaty podwyższone o 500%]	843
Art. 293. [Przesłanki naliczania opłat podwyższonych]	844
Rozdział 4. Przepisy szczególne dotyczące opłat za pobór wody, wprowadzanie ścieków i za składowanie odpadów ..	854
Art. 294. [Zwolnienia z opłat za pobór wody]	854
Art. 295. [Opłaty za określone kategorie ścieków]	855
Art. 296. [Zwolnienia z opłat]	862
Art. 297. [Opłata z tytułu umieszczenia odpadów na składowisku]	866
Art. 297a. [Zwolnienie z opłaty za składowanie odpadów] ..	867
Dział III. Administracyjne kary pieniężne	868
Rozdział 1. Postępowanie w sprawie wymierzenia kary	868
Art. 298. [Podstawy wymiaru administracyjnej kary pieniężnej]	868
Art. 299. [Podstawy stwierdzenia przekroczenia lub naruszenia]	875
Art. 300. [Decyzja ustalająca wymiar kary biegnącej]	878
Art. 301. [Zmiana wymiaru kary biegnącej]	881
Art. 302. [Decyzja o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej]	887
Art. 303. [Nowa wysokość kary biegnącej w przypadku bezzasadności wniosku]	890
Art. 304. [Zmiana stawek kary]	891
Art. 305. [Podstawa stwierdzenia przekroczenia warunków korzystania ze środowiska]	893
Art. 305a. [Brak wymaganych pomiarów]	896
Art. 306. [Szczegółowe warunki wymierzania kar na podstawie pomiarów ciągłych]	903
Art. 307. [Kara za przekroczenie ilości pobranej wody] ...	903
Art. 308. [Brak wszczęcia postępowania]	905
Rozdział 2. Wysokość kar	907
Art. 309. [Ustalanie wysokości kary]	907

Art. 310. [Górne jednostkowe stawki kar – ścieki]	908
Art. 311. [Górne jednostkowe stawki kar – przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu]	910
Art. 312. [Podwyższanie stawek kar w razie przekroczenia poziomu hałasu]	911
Rozdział 3. Przepisy szczególne dotyczące kar za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków oraz emisję hałasu	912
Art. 313. [Przekroczenie ilości substancji wprowadzanych do powietrza]	912
Art. 314. [Stwierdzenie przekroczenia]	914
Art. 315. [Przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu. Kary wymierzone odrębnie dla pory dnia i pory nocy]	917
Rozdział 4. Kary pieniężne za uchybienia w zakresie przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych	919
Art. 315a. [Podstawy wymiaru kary pieniężnej]	919
Art. 315b. [Odwołanie do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska]	921
Art. 315c. [Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa]	922
Rozdział 5. Przepisy szczególne dotyczące kar za niespełnianie warunków uznawania za dotrzymane maksymalnych emisji substancji ze źródeł spalania paliw, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 146h	923
Art. 315d. [Odpowiedzialność za niedotrzymywanie maksymalnych emisji substancji]	923
Art. 315e. [Administracyjna kara pieniężna za niedotrzymywanie maksymalnych emisji substancji]	924
Dział IV. Odraczenie, zmniejszanie oraz umarzanie podwyższonej opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych	925
Art. 316. [Właściwość organów w sprawach odraczenia terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska, jej zmniejszania i umarzania] . . .	925
Art. 317. [Odroczenie terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska]	926

Art. 318.	[Wniosek o odroczenie terminu płatności]	938
Art. 318a.	[Obowiązek przedkładania informacji o przebiegu realizacji przedsięwzięcia z krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych]	946
Art. 319.	[Preferencje w przypadku terminowej realizacji obowiązków]	947
Art. 320.	[Konsekwencje nieterminowej realizacji obowiązków]	956
Art. 321.	[Termin przedawnienia należności]	959
Tytuł VI. Odpowiedzialność w ochronie środowiska	. . . . .	961
Dział I. Odpowiedzialność cywilna	. . . . .	961
Art. 322.	[Odpowiedzialność za szkody. Stosowanie przepisów kodeksu cywilnego]	961
Art. 323.	[Legitymacja czynna do domagania się podjęcia środków zapobiegawczych bądź przywrócenia środowiska do stanu zgodnego z prawem]	965
Art. 324.	[Wyrządzenie szkody przez zakład o zwiększonym lub o dużym ryzyku]	969
Art. 325.	[Działanie zgodnie z prawem]	971
Art. 326.	[Roszczenie o zwrot nakładów]	972
Art. 327.	[Zobowiązanie do udzielenia informacji o zakresie odpowiedzialności]	972
Art. 328.	[Legitymacja czynna organizacji ekologicznych. Zaprzestanie reklamy]	974
Dział II. Odpowiedzialność karna	. . . . .	975
Art. 329.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 28 – uchylenie się od obowiązków informacyjnych]	975
Art. 330.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 75 – prace budowlane]	976
Art. 331.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 76 ust. 4 – uchylenie się od obowiązku zawiadomienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska]	978
Art. 332.	[Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 92 ust. 1c – nieprzestrzeganie przepisów uchwały sejmiku województwa w sprawie planu działań krótkoterminowych]	979

Art. 332a. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 80a ust. 1 i 2 – promocja produktu szkodliwego dla środowiska]	980
Art. 333. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 95 – uchylenie się od obowiązku pomiaru poziomu substancji w powietrzu]	981
Art. 334. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 96 – nieprzestrzeganie przepisów uchwały sejmiku województwa w sprawie dopuszczonych do stosowania paliw]	982
Art. 335. (uchylony)	983
Art. 335a. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101f – niedopełnienie obowiązku prowadzenia badań]	983
Art. 335b. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101e – niedopełnienie obowiązku zgłoszenia zanieczyszczenia powierzchni ziemi]	984
Art. 335c. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101h – niedopełnienie obowiązku przeprowadzenia remediacji]	985
Art. 335d. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101i – naruszenie przepisów ustawy w zakresie remediacji]	986
Art. 336. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 101r – używanie do prac ziemnych zanieczyszczonej gleby lub ziemi]	988
Art. 337. (uchylony)	989
Art. 337a. [Odpowiedzialność karna za naruszenie warunków decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu]	989
Art. 338. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 116 ust. 1 – odpowiedzialność za naruszenie uchwał rady powiatu]	990
Art. 338a. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 122a – uchylenie się od obowiązku pomiaru pól elektromagnetycznych]	991
Art. 339. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 145 pkt 1, 4–8 – niedotrzymywanie standardów emisyjnych]	992

Art. 339a. [Niedopełnienie obowiązków określonych w ustawie]	993
Art. 340. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 147, 147a, 150 – naruszenie obowiązków zakresie pomiarów]	994
Art. 341. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 149 ust. 1 – nieprzedstawienie wyników pomiarów]	995
Art. 342. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 152 – eksploatacja instalacji]	996
Art. 343. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 156 ust. 1 i art. 157 ust. 1 – zakaz używania instalacji nagłaśniających]	997
Art. 344. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 160 ust. 1 – łamanie zakazu wprowadzania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska]	999
Art. 345. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 161 – uchylenie się od obowiązku unieszkodliwiania instalacji]	1000
Art. 346. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 162 ust. 2, 3 i 4 – uchylenie się od obowiązku informowania organów samorządu terytorialnego]	1001
Art. 347. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 170 – jednorazowe naczynia i sztucce]	1002
Art. 348. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 167 ust. 2, 3, 5, art. 169 oraz art. 171 – wprowadzanie do obrotu produktów niespełniających wymagań]	1003
Art. 349. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 175 i 178 – uchylenie się od obowiązków zarządcy obiektu]	1005
Art. 350. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 177 i 179 – wyniki pomiarów]	1006
Art. 351. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 187 – brak pozwolenia]	1007
Art. 351a. [Odpowiedzialność karna za ujawnienie informacji w związku z wykonywaniem czynności weryfikatora środowiskowego]	1008

Art. 351b. [Odpowiedzialność karna za nieuprawnione używanie znaków udziału w EMAS]	1009
Art. 351c. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 217b – naruszenie obowiązków w zakresie raportu końcowego]	1010
Art. 352. [Odpowiedzialność karna za zaniechanie zawiadomienia o wystąpieniu awarii]	1011
Art. 353. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 247 ust. 1 – naruszenie decyzji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska]	1012
Art. 354. [Odpowiedzialność karna za niedopełnianie obowiązków przez prowadzącego zakład o zwiększonym lub o dużym ryzyku]	1013
Art. 355. [Odpowiedzialność karna za uruchomienie zakładu lub jego części o zwiększonym lub o dużym ryzyku wbrew przepisom ustawy] . .	1016
Art. 356–357. (uchylone)	1017
Art. 358. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 264d ust. 1 – naruszenie obowiązków nałożonych decyzją o ustaleniu grupy zakładów, których zlokalizowanie względem siebie może spowodować efekt domina]	1018
Art. 359. [Odpowiedzialność karna za naruszenie art. 287 ust. 1 i art. 286 – uchylenie się od obowiązku prowadzenia ewidencji]	1018
Art. 360. [Odpowiedzialność karna za zaniechanie wykonywania obowiązków określonych decyzjami administracyjnymi]	1020
Art. 361. [Odesłanie do przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia]	1021
Dział III. Odpowiedzialność administracyjna	1021
Art. 362. [Decyzja zapobiegająca negatywnym oddziaływaniom na środowisko]	1021
Art. 363. [Decyzja nakazująca czynności zmierzające do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko]	1039
Art. 364. [Decyzja o wstrzymaniu działalności]	1048

Art. 365.	[Kompetencje Wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do wydania decyzji wstrzymującej użytkowanie instalacji]	1054
Art. 366.	[Rygor natychmiastowej wykonalności. Termin wstrzymania działalności lub użytkowania]	1063
Art. 367.	[Wstrzymanie użytkowania instalacji przez inspektora ochrony środowiska]	1066
Art. 368.	[Decyzja o wstrzymaniu użytkowania instalacji]	1074
Art. 369.	[Wyłączenie przepisów]	1077
Art. 370.	[Decyzja o zakazie produkcji, sprowadzania z zagranicy lub wprowadzania do obrotu produktów niespełniających wymagań ochrony środowiska]	1077
Art. 371.	[Decyzja o wstrzymaniu działalności wydana na podstawie ustawy o odpadach]	1079
Art. 372.	[Zgoda na podjęcie wstrzymanej działalności lub użytkowania]	1082
Art. 373.	[Decyzja wydawana przez organy Straży Pożarnej]	1084
Art. 374.	[Tryb uzgodnienia decyzji]	1088
Art. 375.	[Wszczęcie postępowania z urzędu]	1091

Tytuł VII. Organy administracji oraz instytucje ochrony środowiska	1096	
Dział I. Organy administracji do spraw ochrony środowiska	1096	
Art. 376.	[Organy ochrony środowiska]	1096
Art. 377.	[Inspekcja ochrony środowiska jako organ ochrony środowiska]	1104
Art. 377a.	[Właściwość instancyjna]	1108
Art. 378.	[Właściwość rzeczowa określonych organów]	1109
Art. 379.	[Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska]	1114
Art. 380.	[Protokół pokontrolny]	1119
Art. 381.	(uchylony)	1120
Art. 382.	[Właściwość miejscowa organów ochrony środowiska]	1120
Art. 383.	[Wyłączenia od procedury uzgadniania lub opiniowania]	1123

Art. 384. [Obowiązki ministrów w zakresie ochrony środowiska]	1125
Art. 385. [Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej]	1125
Dział II. Instytucje ochrony środowiska	1127
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1127
Art. 386. [Instytucje ochrony środowiska]	1127
Rozdział 2. Państwowa Rada Ochrony Środowiska	1129
Art. 387. [Państwowa Rada Ochrony Środowiska]	1129
Art. 388. [Zakres działania Rady]	1129
Art. 389. [Wystąpienie o opinię]	1130
Art. 390. [Skład i kadencja Rady]	1130
Art. 391. [Wydatki i obsługa biurowa]	1131
Art. 392. [Diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów]	1132
Art. 393. [Delegacja ustawowa. Rozporządzenie w sprawie sposobu funkcjonowania Rady]	1132
Rozdział 3. (uchylony)	1133
Art. 394–399. (uchylone)	1133
Rozdział 4. Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej	1133
Art. 400. [Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska]	1133
Art. 400a. [Zadania w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1136
Art. 400b. [Cele Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy]	1141
Art. 400c. [Organy Narodowego Funduszu]	1145
Art. 400d. [Skład i sposób wyboru Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej]	1146
Art. 400e. [Organy wojewódzkich funduszy]	1149
Art. 400f. [Skład i sposób wyboru rad nadzorczych wojewódzkich funduszy]	1149
Art. 400g. [Zwrot kosztów podróży i noclegów]	1152
Art. 400h. [Zadania Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu i rad nadzorczych wojewódzkich funduszy]	1152
Art. 400i. [Zarząd Narodowego Funduszu]	1156
Art. 400j. [Zarządy wojewódzkich funduszy]	1160

Art. 400k. [Zadania Zarządu Narodowego Funduszu i zarządów wojewódzkich funduszy]	1163
Art. 400l. [Organizacja wewnętrzna biur funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1167
Art. 400m. [Nabór do zatrudnienia na wolne stanowiska pracy w biurze Narodowego Funduszu oraz w biurach wojewódzkich funduszy]	1168
Art. 400n. [Zasady prowadzenia rachunkowości Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy]	1173
Art. 400o. [Statut Narodowego Funduszu]	1173
Art. 400p. [Statut wojewódzkich funduszy]	1174
Art. 400q. [Samodzielna gospodarka finansowa]	1174
Art. 400r. [Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu]	1176
Art. 401. [Przychody funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1183
Art. 401a–401b. (uchylone)	1187
Art. 401c. [Przeznaczenie środków z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i gospodarki wodnej]	1187
Art. 401d. [Dodatkowe źródła przychodu Narodowego Funduszu]	1193
Art. 402. [Przekazywanie wpływów z opłat i kar pieniężnych]	1195
Art. 403. [Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej na poziomie powiatów i gmin]	1200
Art. 404. [Przekazanie nadwyżki dochodów z tytułu opłat i kar do wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1205
Art. 405–410. (uchylone)	1206
Art. 410a. [Dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji]	1207
Art. 410b. (uchylony)	1212
Art. 410c. [Możliwości dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Rezerwy celowe]	1212

Art. 410d. [Wspieranie projektów i inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej poza granicami kraju]	1214
Art. 410e. [Przeznaczenie środków innych niż przychody]	1215
Art. 410f. [Wykorzystanie środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na odszkodowania]	1217
Art. 411. [Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej]	1218
Art. 411a. [Udziały i akcje w spółkach]	1230
Art. 412–421. (uchylone)	1231
Tytuł VIII. (uchylony)	1232
Art. 422–441. (uchylone)	1232
Tytuł IX. Przepis końcowy	1233
Art. 442. [Wejście w życie ustawy]	1233
Bibliografia	1235

Wykaz skrótów

Akty prawne

- d.k.k. – ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 13, poz. 94 z późn. zm.)
– uchylona
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.w. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 395 z późn. zm.)

- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- k.w. – ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1094 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.)
- p.g.g. – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 196 z późn. zm.)
- p.o.ś. – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- pr. bud. – ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.)
- pr. energ. – ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.)
- pr. wod. – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z późn. zm.)
- pr. wod. z 1974 r. – ustawa z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 38, poz. 230 z późn. zm.) – uchylona
- r.w.j.s. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie wysokości jednostkowych stawek kar za przekroczenia warunków wprowadzania ścieków do wód

---

	lub do ziemi (Dz. U. Nr 260, poz. 2177 z późn. zm.)
TFUE	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 47)
u.b.p.	– ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i paliwach ciekłych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 775)
u.d.i.p.	– ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2058 z późn. zm.)
u.f.p.	– ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
u.g.n.	– ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.)
u.o.	– ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.)
u.o.k.ś.	– ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196 z późn. zm.) – uchylona
u.o.m.	– ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 934 z późn. zm.)
u.o.p.	– ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.)
u.och.p.	– ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.)
u.p.e.a.	– ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1619 z późn. zm.)

- u.p.z.p. – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn. zm.)
- u.r.p.w. – ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 140 z późn. zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 584 z późn. zm.)
- u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.)
- u.s.p. – ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 z późn. zm.)
- u.s.w. – ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1392 z późn. zm.)
- ustawa antysmogowa – ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. poz. 1593)
- u.s.z.e. – ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2273 z późn. zm.)
- u.u.c.p. – ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.)
- u.u.i.ś. – ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.)

---

u.w.a.r.	– ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 525 z późn. zm.)
u.z.s.e.	– ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1688 z późn. zm.)
u.z.sz.	– ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 z późn. zm.)
ustawa o IH	– ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 148 z późn. zm.)
ustawa o IOŚ	– ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 686 z późn. zm.)
ustawa o PSP	– ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1340 z późn. zm.)

Czasopisma, orzecznictwo i inne

Biul. GP	– Biuletyn Generalnej Prokuratury
Dz. Urz. Woj. Dol.	– Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego
Dz. Urz. Wielkop.	– Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego
EPS	– Europejski Przegląd Sądowy
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
FK	– Finanse Komunalne
GDOŚ	– Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
GSP Prz. Orz.	– Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa

KGP	– Komenda Główna Policji
KPPubl.	– Kwartalnik Prawa Publicznego
M. Pod.	– Monitor Podatkowy
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
NZS	– Nowe Zeszyty Samorządowe
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSA WSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OŚP	– Ochrona Środowiska – Przegląd
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OwSS	– Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
PiP	– Państwo i Prawo
PiPUE	– Prawo i Podatki Unii Europejskiej
PiŚ	– Prawo i Środowisko
PK	– Przegląd Komunalny
PP	– Przegląd Podatkowy
PPiA	– Przegląd Prawa i Administracji
PPOŚ	– Przegląd Prawa Ochrony Środowiska
Pr. Spółek	– Prawo Spółek
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prz. Leg.	– Przegląd Legislacyjny
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RDOŚ	– regionalny dyrektor ochrony środowiska

SA	– sąd apelacyjny
Sam. Teryt.	– Samorząd Terytorialny
SIL	– Studia Iuridica Lublinensia
SN	– Sąd Najwyższy
St. Pr.-Ek.	– Studia Prawno-Ekonomiczne
St. Prawn.	– Studia Prawnicze
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
ZNSA	– Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
ZNUŁ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego

Wprowadzenie

I. Kształtowanie się ochrony środowiska w Polsce

Człowiek jest jednym z elementów środowiska przyrodniczego, dlatego zawsze w mniejszym lub większym stopniu był on uzależniony od warunków, w których przychodziło mu żyć. Z tego też powodu od samego początku powstawania poszczególnych społeczności były podejmowane działania, które mogły mieć wpływ na stan środowiska naturalnego.

Początkowo motywy działań podejmowanych w tym zakresie były bardzo zróżnicowane (W. Szafer, *Ochrona przyrodniczego środowiska człowieka*, Warszawa 1976, s. 13 i n.), poczynając od pobudek religijnych (np. święte drzewa), przez względy o charakterze gospodarczym (ochrona niektórych gatunków zwierząt), a na bezpieczeństwie państwa kończąc (np. utrzymywanie przez pierwszych Piastów nienaruszonych puszc na granicach zachodnich).

Polska ma w tym zakresie poważne osiągnięcia, a liczba regulacji prawnych wpływających na ochronę środowiska jest imponująca. Już Bolesław Chrobry zajmował się tą dziedziną, obejmując ochroną bobry. Następne rozwiązania ograniczające korzystanie z poszczególnych elementów przyrody znalazły się w statutach wawerskich Władysława Jagiełły z 1423 r., w których objęto ochroną dziki, łosie i jelenie (szerzej J. Boć, K. Nowacki, E. Samborska-Boć, *Ochrona środowiska*, Wrocław 2002, s. 16). Innym przykładem tego typu regulacji mogą być statuty litewskie Zygmunta I Starego z 1525 r., wprowadzające ochronę

żubra w Puszczy Białowieskiej (W. Radecki, *Zarys dziejów prawnej ochrony przyrody i środowiska w Polsce*, Kraków 1990, s. 45). Z punktu widzenia ochrony środowiska nie ma większego znaczenia fakt, że rozwiązania te były wprowadzane z przyczyn typowo merkantylnych i miały zagwarantować większe korzyści materialne dla tego, kto wprowadzał ograniczenia w korzystaniu ze środowiska. Istotny był bowiem ich efekt finalny, tj. zapewnienie przetrwania do dziś wielu cennych gatunków roślin i zwierząt. Dlatego też, mówiąc o początkach ochrony środowiska na ziemiach polskich, nie można zapominać również o takich rozwiązaniach.

Upadek państwowości nie przerwał rozwoju polskiej myśli dotyczącej ochrony środowiska. Wzrost liczby problemów związanych z rozwojem cywilizacyjnym spowodował, że spojrzenie na tę problematykę stało się nawet szersze i bardziej racjonalne. Najlepszym dowodem jest ustawa z dnia 19 lipca 1869 r. dotycząca zakazu łapania, wytępienia i sprzedawania zwierząt alpejskich właściwych Tatrom – świstaka i dzikich kóz – obowiązująca w Królestwie Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim (Dziennik Ustaw i Rozporządzeń dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim, Rok 1869, cz. XI, Nr 26), która była aktem pionierskim w skali europejskiej.

Polska myśl ochrony środowiska szczególnie zaczęła się rozwijać po odzyskaniu niepodległości. W tym okresie wyróżnia się trzy zasadnicze kierunki w ochronie: konserwatorski, biocenotyczny i planistyczny (A. Wodziczko, *Na straży przyrody. Wiadomości i wskazania z dziedziny ochrony przyrody*, Kraków 1948, s. 5).

Pierwszy objawiał się troską o zachowanie resztek pierwotnej przyrody, którą starano się ratować ze względu na jej naukowe wartości.

Drugi wskazywał, że istotne są powiązania między składnikami świata roślinnego. Praktyczna ochrona środowiska z tego punktu widzenia przejawiała się przede wszystkim w działalności gospodarczo-ochronnej. Zmiana metod prowadzenia działalności gospodarczej na przyjaźniejsze przyrodzie miała prowadzić do zachowania zróżnicowania środowiska.

Trzeci kierunek stawał sobie początkowo za zadanie ochronę krajobrazu przed jego pustynnieniem, a na dalszych etapach – również planową gospodarkę innymi elementami środowiska.

W te kierunki działań wkomponowują się akty prawne wydane po odzyskaniu przez Polskę niepodległości:

- 1) ustawa z dnia 23 marca 1922 r. o uzdrowiskach (Dz. U. Nr 31, poz. 254 z późn. zm.);
- 2) ustawa wodna z dnia 19 września 1922 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 1928 r. Nr 62, poz. 574 z późn. zm.);
- 3) rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673 z późn. zm.);
- 4) rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt (tekst jedn.: Dz. U. z 1932 r. Nr 42, poz. 417 z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 31, poz. 274).

Kolejny etap rozwoju polskiego prawa ochrony środowiska przypada na okres po zakończeniu II wojny światowej. Uchwalone zostały wówczas ustawy:

- 1) z dnia 21 maja 1963 r. o substancjach trujących (Dz. U. Nr 22, poz. 116 z późn. zm.);
- 2) z dnia 21 kwietnia 1966 r. o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 14, poz. 87);
- 3) z dnia 26 października 1971 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów (Dz. U. Nr 27, poz. 249).

Zwieńczeniem tego okresu kształtowania się polskiego prawa ochrony środowiska było wejście w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska, która była pierwszą próbą kompleksowego uregulowania problematyki dotyczącej ochrony środowiska w polskim systemie prawnym. Ponieważ jednak ochrona środowiska jest bardzo dynamiczną dziedziną, to również rozwiązania prawne w tym zakresie przechodziły poważną ewolucję. W obecnym stanie prawnym jej rezultatem jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.).

II. Miejsce ustawy – Prawo ochrony środowiska w polskim systemie ochrony środowiska

Mimo że komentowana ustawa nie stanowi kompleksowej regulacji prawnej, jej rola w polskim systemie prawa jest ogromna (R. Paczuski, *Najnowsze zmiany w polskim prawie ochrony środowiska*, OŚP 2001, nr 3, s. 6). Zawiera ona prawie wszystkie zasady ogólne rządzące prawem ochrony środowiska jako dziedziną nauki (pewne wyjątki w tym zakresie wprowadziła ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań) oraz definicje i podstawowe pojęcia, które są wspólne dla wszystkich aktów prawnych z zakresu ochrony środowiska. Niektóre zagadnienia szczegółowe ustawa reguluje natomiast w sposób wyczerpujący. Dlatego, ustalając relacje pomiędzy rozwiązaniami w niej zawartymi a tymi wynikającymi z innych aktów materialnoprawnych, należy zacząć od postanowień art. 1 p.o.ś., który określa zakres przedmiotowy tej regulacji. Wynika z niego, że ustawa zawiera wiele rozwiązań wspólnych dla całej dziedziny prawa ochrony środowiska.

Za takim charakterem komentowanej ustawy przemawiają również postanowienia art. 9 ust. 3 pr. wod., w którym bezpośrednio wskazano, że przepisy tego aktu prawnego nie naruszają wskazanych w nim przepisów ustawy – Prawo ochrony środowiska. Z tego powodu wskazane jest, aby interpretacja rozwiązań zawartych w szczegółowych aktach prawnych uwzględniała postanowienia komentowanej ustawy.

III. Wpływ międzynarodowego prawa ochrony środowiska oraz prawa Unii Europejskiej

Rozwiązania ustawy – Prawo ochrony środowiska nie mogą funkcjonować i być interpretowane w oderwaniu od systemu ochrony środowiska jako całości. Polskie rozwiązania prawne w zakresie ochrony środowiska mogą być definiowane postanowieniami prawa międzynarodowego lub prawa Unii Europejskiej bądź nawet przez nie zastępowane

ne. Zgodnie bowiem z postanowieniami art. 91 ust. 1 Konstytucji RP ratyfikowana umowa międzynarodowa po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej bezpośrednie stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Ponadto, zgodnie z regułami określonymi w art. 91 ust. 2 Konstytucji RP, umowy międzynarodowe ratyfikowane za zgodą parlamentu mają prymat nad ustawą, jeżeli postanowień ustawy nie można pogodzić z postanowieniami umowy międzynarodowej.

Na mocy tej reguły w polskim systemie prawnym funkcjonuje np. Konwencja sporządzona w Aarhus dnia 25 czerwca 1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Dz. U. z 2003 r. Nr 78, poz. 706) oraz Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji (Dz. U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190, zał.).

Odmienne przedstawia się sytuacja w przypadku źródeł prawa Unii Europejskiej. W dniu 16 kwietnia 2004 r. Rzeczpospolita Polska podpisała Traktat między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii i Republiką Słowacką dotyczący przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 90, poz. 864, zał.), zwany traktatem akcesyjnym. Zgodnie z postanowieniami art. 2 aktu dotyczącego warunków przy-

stąpienia państwa członkowskie są związane postanowieniami traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot i Europejski Bank Centralny przed dniem przystąpienia. W związku z tym Polskę jako państwo członkowskie wiążą zarówno akty prawa pierwotnego, jak i prawa wtórnego.

Do aktów prawa pierwotnego należy zaliczyć m.in.:

- 1) Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;
- 2) Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 327 z 26.10.2012, s. 1) zawarty w Rzymie dnia 25 marca 1957 r.;
- 3) akt kończący Konferencji międzyrządowej w sprawie Wspólnoty Rynku i Euroatomu; deklaracje wspólne, deklaracje intencji, deklaracje rządów w różnych sprawach; akt przyjęty w Rzymie 25 marca 1957 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/1);
- 4) Traktat o Unii Europejskiej zawarty w Maastricht dnia 7 lutego 1992 r. (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, s. 13);
- 5) Traktat z Nicei zmieniający traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty z dnia 26 lutego 2001 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/32).

Aktami prawa wtórnego będą natomiast wszystkie akty przyjmowane na podstawie prawa pierwotnego. Zgodnie z postanowieniami art. 288 TFUE można wśród nich wyróżnić normy o charakterze wiążącym i niewiążącym.

Do pierwszej kategorii należy zaliczyć:

- 1) rozporządzenia mające, zgodnie z art. 288 TFUE, bezpośrednie zastosowanie w państwach członkowskich bez konieczności wprowadzenia do systemu prawa krajowego;
- 2) dyrektywy wydawane na podstawie art. 288 TFUE, skierowane do państw członkowskich, ale wymagające od nich wyboru formy i metody wprowadzenia zawartych w nich rozwiązań do prawa krajowego;
- 3) decyzje wydawane zgodnie z art. 288 TFUE, będące bezpośrednim nakazem, z konkretnie określonym adresatem.

Natomiast mówiąc o szeroko rozumianych źródłach prawa unijnego, należy pamiętać również o niemających wiążącego charakteru zaleceniach i opiniach.

Z perspektywy ochrony środowiska najważniejszą rolę odgrywają:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 401/2009 z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie Europejskiej Agencji Środowiska oraz Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (Dz. Urz. UE L 126 z 21.05.2009, s. 13);
- 2) dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, s. 17; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, s. 466);
- 3) dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, s. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, s. 157);
- 4) dyrektywa 2012/18/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z 24.07.2009, s. 1);
- 5) dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. Urz. UE L 152 z 11.06.2008, s. 1).

USTAWA

z dnia 27 kwietnia 2001 r.

Prawo ochrony środowiska¹

(tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1232; zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1238; z 2014 r. poz. 40, poz. 47, poz. 457, poz. 822, poz. 1101, poz. 1146, poz. 1322, poz. 1662; z 2015 r. poz. 122, poz. 151, poz. 277, poz. 478, poz. 774, poz. 881, poz. 933, poz. 1045, poz. 1223, poz. 1434, poz. 1593, poz. 1688, poz. 2278)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Unii Europejskiej:

- 1) dyrektywy Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269);
- 2) dyrektywy Rady 91/692/EWG z dnia 23 grudnia 1991 r. normalizującej i racjonalizującej sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska (Dz. Urz. WE L 377 z 31.12.1991, str. 48, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 10);
- 3) dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102);
- 4) dyrektywy Rady 96/59/WE z dnia 16 września 1996 r. w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli (PCB/PCT) (Dz. Urz. WE L 243 z 24.09.1996, str. 31, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 3, str. 75);
- 5) (uchylony);
- 6) dyrektywy 1999/94/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 1999 r. odnoszącej się do dostępności dla konsumentów informacji o zużyciu paliwa i emisjach CO₂ w odniesieniu do obrotu nowymi samochodami osobowymi (Dz. Urz. WE L 12 z 18.01.2000, str. 16, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, str. 3);

-
- 7) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE z dnia 18 września 2000 r. w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. Urz. WE L 269 z 21.10.2000, str. 34, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 5, str. 224);
  - 8) dyrektywy 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 101);
  - 9) dyrektywy 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz. Urz. UE L 23 z 26.01.2005, str. 3, z późn. zm.);
  - 10) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Dz. Urz. UE L 152 z 11.06.2008, str. 1);
  - 11) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz. Urz. UE L 164 z 25.06.2008, str. 19);
  - 12) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz. Urz. UE L 312 z 22.11.2008, str. 3);
  - 13) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 20 z 26.01.2010, str. 7, z późn. zm.);
  - 14) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz. Urz. UE L 334 z 17.12.2010, str. 17);
  - 15) częściowo dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz. Urz. UE L 140 z 05.06.2009, str. 16, z późn. zm.);
  - 16) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z 24.07.2012, str. 1).

Niniejsza ustawa zapewnia również wykonanie przepisów rozporządzenia (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniającego dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 33 z 04.02.2006, str. 1, z późn. zm.).

Odnośnik:

- zmieniony przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. (Dz. U.2014.1101) zmieniającej nin. ustawę z dniem 5 września 2014 r.
- zmieniony przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz. U.2015.151) zmieniającej nin. ustawę z dniem 12 lutego 2015 r.
- zmieniony przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2015 r. (Dz. U.2015.1434) zmieniającej nin. ustawę z dniem 6 października 2015 r.

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

1) zasady ustalania:

- a) warunków ochrony zasobów środowiska,
- b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
- c) kosztów korzystania ze środowiska;

2–3) (uchylone);

- 4) obowiązki organów administracji;
- 5) odpowiedzialność i sankcje.

1. Przepis ten nie ma charakteru merytorycznego, a jedynie informuje o treści ustawy (podobnie M. Górski (w:) M. Bar [i in.], *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, red. J. Jendrośka, Wrocław 2001, s. 30). W związku z tym nie przyznaje nikomu żadnych uprawnień ani nie nakłada żadnych obowiązków. Odgry-

wa jednak znaczną rolę, określono w nim bowiem w sposób pośredni zakres przedmiotowy obowiązywania prawa ochrony środowiska – ustawodawca wskazuje, jakie rodzaje zagadnień zostaną dzięki niemu unormowane. Można więc stwierdzić, że w tych wszystkich przypadkach będą miały zastosowanie jego rozwiązania. Stanowisko to wydaje się bardzo istotne ze względu na szczególny charakter komentowanej ustawy w polskim systemie prawa ochrony środowiska, ponieważ spełnia ona rolę *sui generis* ustawy zasadniczej tej dziedziny prawa. Dlatego też z tego punktu widzenia uchylenie art. 1 pkt 2 i 3 p.o.ś. przez art. 144 pkt 1 u.u.i.ś. z dnia 15 listopada 2008 r. należy uznać za przejaw nadmiernego formalizmu. Wyłączenie bowiem udostępniania informacji o stanie i ochronie środowiska, udziału społeczeństwa oraz ocen oddziaływania na środowisko z zakresu przedmiotowego regulacji ustawy nie wywołuje efektu w postaci braku konieczności uwzględniania w tym zakresie rozwiązań wynikających z ustawy (np. zasad ogólnych czy podstawowych pojęć). Zmiana postanowień art. 1 może natomiast przynieść ten negatywny efekt, że osoby dokonujące interpretacji postanowień przepisów prawa stanowiących np. podstawę przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko, mogą pominąć reguły wynikające z ustawy, w efekcie czego przeprowadzony proces wykładni może być wadliwy. W związku z tym wskazywanie zakresu przedmiotowego zastosowania ustawy przez określenie dziedzin prawa ochrony środowiska, w stosunku do których znajduje ono zastosowanie, nie wydaje się najlepszym rozwiązaniem i w przyszłości należałoby od niego odstąpić na rzecz rozwiązań jednoznacznie wskazujących konieczność uwzględnienia postanowień ustawy we wszystkich aktach stanowiących prawną podstawę ochrony środowiska.

2. Na taką konieczność wskazuje również fakt, że już w obecnej chwili katalog przypadków, w których znajduje zastosowanie ustawa, ma charakter otwarty, o czym świadczy posłużenie się przez ustawodawcę w art. 1 sformułowaniem „w szczególności”. Dlatego zasadniczego znaczenia nabiera w tym kontekście zakres przedmiotowy terminu „ochrona środowiska”. Pozwala on określić sytuacje, w których powinny być uwzględniane wymagania ochrony środowiska, oraz ustalić zakres przedmiotowy tych aktów prawnych, które mają być zaliczone do szero-

ko rozumianej ochrony środowiska. Omawiane pojęcie należy do języka prawnego i jest definiowane w art. 3 pkt 13 p.o.ś., w związku z czym nie wymaga przybliżenia. Istotne jest natomiast dokładne określenie zakresu przepisów dotyczących ochrony środowiska, przy interpretacji których powinny być wzięte pod uwagę dyrektywy zawarte w ustawie.

W teorii prawa ochrony środowiska za przepisy z tego zakresu uznaje się:

- 1) postanowienia Konstytucji RP w zakresie ochrony środowiska;
- 2) przepisy kompleksowej regulacji prawnej ochrony środowiska, w tym przepisy Unii Europejskiej;
- 3) przepisy umów międzynarodowych, których głównym przedmiotem jest ochrona środowiska;
- 4) przepisy szczególne, o których informują normy odsyłające;
- 5) przepisy szczególne określające wymagania ochrony środowiska w ustawach lub aktach wykonawczych do tych ustaw, których przedmiotem głównym nie jest ochrona środowiska;
- 6) normy techniczne;
- 7) akty prawa miejscowego odnoszące się do ochrony środowiska (R. Paczuski, *Prawo ochrony środowiska*, Bydgoszcz 2000, s. 115).

Z powyższego zestawienia wynika, że katalog przepisów, przy interpretacji których powinny być brane pod uwagę wymagania wynikające z konieczności ochrony środowiska, jest obszerniejszy niż *prima facie* mogłoby się wydawać i nie ogranicza się tylko do dziedzin wymienionych w omawianym przepisie.

3. Mówiąc o postanowieniach art. 1 komentowanej ustawy, należy również zwrócić uwagę na zawarte w nich odesłanie do wynikającej z art. 5 Konstytucji RP zasady zrównoważonego rozwoju, zgodnie z którym: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. W ustawie powtórzona została zatem jedna z podstawowych zasad polskiego systemu prawnego, która jednak w praktyce nie wydaje się dostatecznie wykorzystywana, co – zdaje się – jest poważnym

Krzysztof Gruszecki – przez wiele lat etatowy członek Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy, radca prawny specjalizujący się w sprawach z zakresu ochrony środowiska; w latach 2004–2009 sędzia w WSA w Gdańsku, a później w Bydgoszczy; obecnie ponownie radca prawny; autor komentarzy do ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a ponadto monografii *Zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów* oraz około 200 artykułów z zakresu prawa ochrony środowiska oraz postępowania administracyjnego i sądownictwa administracyjnego.

W czwartym wydaniu komentarza do ustawy – Prawo ochrony środowiska autor uwzględnił m.in. najnowsze rozwiązania antysmogowe oraz orzecznictwo sądów administracyjnych w sprawach rozstrzyganych na podstawie komentowanej ustawy. Znaczenie tego opracowania w praktyce potwierdza fakt, że jest ono najczęściej powoływane w orzeczeniach sądów administracyjnych.

W komentarzu zostały omówione zagadnienia związane z wydawaniem decyzji administracyjnych oraz tworzeniem prawa miejscowego z tego zakresu. Autor przybliży arkana spraw z zakresu ochrony środowiska z uwzględnieniem aspektów procesowych, które ustawodawca uregulował w sposób autonomiczny. Jednocześnie wskazuje relacje między rozwiązaniami stanowiącymi podstawę ochrony poszczególnych składników środowiska i sposobami ich stosowania w praktyce.

Publikacja jest przeznaczona w szczególności dla pracowników organów administracji rozstrzygających sprawy z zakresu ochrony środowiska, sędziów sądów administracyjnych, podmiotów korzystających ze środowiska, przedstawicieli pozostałych zawodów prawniczych oraz organizacji ekologicznych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

